

OPIS ZAJĘĆ FAKULTATYWNYCH WRAZ Z PRZYPISANYMI IM PUNKTAMI ECTS I EFEKTAMI KSZTAŁCENIA NA ROK AKADEMICKI 2017/2018

RELACJE SPOŁECZNE, INTERAKCJE, TOŻSAMOŚĆ

Prof. dr hab. Elżbieta Hałas

Seminarium, 30 godz., 2 pkt. ECTS

Semestr letni

Celem seminarium jest poznanie założeń nowej socjologii relacyjnej oraz przeanalizowanie założeń teorii interakcjonizmu symbolicznego w tzw. wersji strukturalnej, a następnie przedyskutowanie podobieństw i różnic między tymi orientacjami teoretycznymi. Dyskutowane będzie zastosowanie nowej socjologii relacyjnej zapoczątkowanej przez „włoski zwrot relacyjny” i teorii interakcjonizmu symbolicznego do badań współczesnych transformacji społecznych i zmian kulturowych. Wprowadzenie do analizy socjologicznej pojęć interakcji i relacji społecznych, zapoczątkowane przez klasyków socjologii, pozwoliło na przewyższenie opozycji: jednostka – społeczeństwo, czy indywidualizm – kolektywizm w badaniach zjawisk życia społecznego. Umożliwiło poznanie procesów oddziaływań wzajemnych, procesów tworzenia znaczeń i norm kulturowych oraz wyłaniania się nowych form życia społecznego. Współczesne radykalne przemiany więzi społecznych i powstawanie otwartych sieci społecznych to niektóre zjawiska, jakie spowodowały ożywienie zainteresowania problematyką relacji społecznych oraz miały wpływ na powstanie nowych koncepcji analizy relacyjnej, obejmującej także kwestie relacyjnego podmiotu i tożsamości relacyjnej. W obrębie nowej socjologii relacyjnej znajdują rozwinięcie także niektóre koncepcje interakcjonizmu symbolicznego jak: sprawczość, refleksyjność, komunikacja i konwersacja wewnętrzna. W zróżnicowanej orientacji interakcjonizmu symbolicznego na uwagę zasługuje mniej znana w Polsce tradycja badania interakcji i tożsamości w relacjach społecznych. Będzie ona – obok nowej socjologii relacyjnej – przedmiotem uwagi na seminarium. Rozważana będzie przydatność aparatu pojęciowego socjologii relacyjnej i interakcjonizmu symbolicznego dla konceptualizacji problematyki badawczej podejmowanej w rozprawach doktorskich uczestników seminarium.

Literatura

1. Donati Pierpaolo, *Relational Sociology. A New Paradigm for the Social Sciences*, London 2011: Routledge.
2. Donati Pierpaolo, Margaret S. Archer, *The Relational Subject*, Cambridge 2015: Cambridge University Press.
3. Hałas Elżbieta, *Interakcjonizm symboliczny. Społeczny kontekst znaczeń*, Warszawa 2012: Państwowe Wydawnictwo Naukowe.
4. McCall George J. *Interaction*, w: Larry T. Reynolds, Nancy J. Herman-Kinney (red.), *Handbook of Symbolic Interactionism*, Lanham 2003: Rowman and Littlefield, s. 327-348.
5. Stryker Sheldon, *Traditional Symbolic Interactionism, Role Theory, and Structural Symbolic Interactionism. The Road to Identity Theory*, w: Jonathan H. Turner, *Handbook of Sociological Theory*, New York 2001: Kluwer, s. 211-231.

Lektura zalecana dodatkowo: "International Review of Sociology", vol. 25, nr 1, 2015:
<http://www.tandfonline.com/toc/cirs20/25/1?nav=toCList>

Zakres tematyczny seminarium zostanie dostosowany do zainteresowań badawczych i preferencji uczestników seminarium na bazie wskazanych lektur.

Efekty kształcenia

Wiedza:

- K_W01 Posiada poszerzoną wiedzę z zakresu socjologii, nauk społecznych i nauk humanistycznych
- K_W02 Posiada pogłębioną wiedzę o aktualnych osiągnięciach i kierunkach rozwoju socjologii

K_W03 Posiada pogłębioną wiedzę z zakresu historii socjologii i myśli społecznej

Umiejętności:

K_U01 Potrafi zastosować posiadaną wiedzę do identyfikowania i analizowania zjawisk i procesów społecznych i kulturowych

K_U05 Potrafi dokonać porównania i krytycznej interpretacji różnych stanowisk teoretycznych i metodologicznych

K_U13 Potrafi samodzielnie rozwijać posiadaną wiedzę w zakresie wybranego przedmiotu zainteresowań

Kompetencje społeczne:

K_K03 Jest przygotowany do dyskusji w zakresie uzasadniania i budowania własnej linii argumentacyjnej

K_K04 Wykształca postawę analitycznego i krytycznego myślenia o zjawiskach i procesach społecznych

K_K05 Bierze udział w dyskusjach szanując odmienne stanowiska

NOBEL Z SOCJOLOGII? UDZIAŁ LAUREATÓW NAGRÓD NOBLA W ROZWOJU NAUK SPOŁECZNYCH

Dr hab. Jacek Haman, dr Mikołaj Jasiński

Seminarium, 30 godz., 2 pkt. ECTS

Semestr zimowy

Nie ma wprawdzie nagród Nobla z socjologii, ale nauki społeczne nie są przecież ściśle rozgraniczone. Tak jak nagrody literackie dla Bergsona, Sartre'a czy Russela były w dużej mierze wyrazem uznania dla ich osiągnięć jako filozofów, tak osiągnięcia licznych laureatów nagród Nobla (a właściwie „nagród imienia Nobla”) z ekonomii mają istotne znaczenie i często bezpośrednie zastosowania w socjologii, przede wszystkim w nurcie neoinstytucjonalnym i generalnie podejść racjonalnego wyboru.

Celem zajęć jest prezentacja sylwetek wybranych noblistów oraz przedstawienie – w przystępny sposób – znaczenia ich osiągnięć dla socjologii i dyscyplin pokrewnych (m.in. psychologii i nauk politycznych). Podczas zajęć wspólnie z doktorantami pokażemy, że propozycje, które stały się podstawą rozwiązań fundamentalnych i niejednokrotnie złożonych stanowią zarazem cenne składniki codziennego warsztatu socjologa. Zajęcia będą miały formę seminaryjną – opierać się będą na prezentacjach przygotowanych przez poszczególnych uczestników. Celem prezentacji ma być *popularny* wykład – mają się odwoływać do tych elementów prac noblistów, które można prosto opowiedzieć „przeciętnemu słuchaczowi”.

Noblistów ważnych dla socjologów było już tak wielu, że w skali jednosemestralnych zajęć konieczne jest dokonanie drastycznego wyboru. Z drugiej strony w wielu przypadkach ścieżki naszych noblistów się przecinają (np. wspólne prace Shapleya [2012] i Aumanna [2005]), co uzasadnia poświęcenie im wspólnych referatów, a jednocześnie – aktywność wielu z nich była na tyle wielokierunkowa, że warto jej poświęcić więcej niż jeden referat (np. Sen [1998] jako badacz wyborów społecznych i jako teoretyk ubóstwa i sprawiedliwości).

Warunki zaliczenia: udział w dyskusji, przygotowanie prezentacji

Poniżej proponujemy wstępną listę możliwych referatów (w nawiasach kwadratowych rok przyznania nagrody Nobla, zaś * zostali oznaczeni uczeni, którzy sami do „swojej” nagrody nie dożyli, ale przyznano nagrody za rozwijane przez nich teorie ich uczniom i współpracownikom):

Von Neumann*, Morgenstern*, Selten [1994], Harsanyi [1994]: teoria gier a socjologia

Nash [1994]: od gry planszowej bez remisu do równowagi jako podstawowego pojęcia w naukach społecznych.

Schelling [2005]: strategie konfliktu.

Schelling [2005]: mikromotywy i makrozachowania; społeczne konsekwencje zachowań indywidualnych.

Arrow [1972] i Sen [1998]: paradoksy wyboru społecznego; czy można uniknąć dyktatury?

Sen [1998]: o ubóstwie i sprawiedliwości

Simon [1978], Tversky* i Kahnemann [2002]: racjonalność i ograniczona racjonalność.

Hurwicz [2007]: w poszukiwaniu optymalnych decyzji.

Shapley [2012]: wartość Shapleya jako mechanizm podziału dóbr, obciążeń i wpływów.

Aumann [2005]: Biblia, Talmud i teoria gier.

Aumann [2005] i Shapley [2012]: gry oceaniczne jako narzędzie badania zjawisk masowych

Gale*, Shapley, Roth [2012]: od kojarzenia stabilnych małżeństw do efektywnego przydziału narzędzi, procedur rekrutacyjnych i stabilności alokacji dóbr.

Ostrom [2009]: tragedia wspólnego pastwiska, albo jak socjolog spraw publicznych może pomóc w budowaniu wspólnoty.

Becker [1992]: ekonomiczna teoria przestępstw, czyli czy warto inwestować w człowieka.

Powyższa lista ma charakter wstępny, warunkowany głównie naszym osobistymi, bezpośrednimi zainteresowaniami – byłoby jednak bardzo wskazane, żeby sami uczestnicy seminarium dołożyli do niej własne propozycje, np. referatów o Jamesie Buchananie i Teorii Wyboru Publicznego oraz „ekonomii konstytucyjnej”, o referatach poświęconych Hayekowi [1974] czy Friedmanowi [1976] nie wspominając (jako o rzeczy oczywistej). Jeśli ktoś chciałby wygłosić referat o J.P. Sartre, to oczywiście również zapraszamy.

Efekty kształcenia

Wiedza:

K_W01 Posiada poszerzoną wiedzę z zakresu socjologii, nauk społecznych i nauk humanistycznych

K_W02 Posiada pogłębioną wiedzę o aktualnych osiągnięciach i kierunkach rozwoju socjologii

K_W03 Posiada pogłębioną wiedzę z zakresu historii socjologii i myśli społecznej

Umiejętności:

K_U04 Potrafi uczynić przedmiotem pogłębionej analizy poprawność prowadzonych badań

K_U05 Potrafi dokonać porównania i krytycznej interpretacji różnych stanowisk teoretycznych i metodologicznych

K_U06 Potrafi zastosować podejście interdyscyplinarne w analizie i badaniu zjawisk i procesów społecznych

Kompetencje społeczne:

K_K03 Jest przygotowany do dyskusji w zakresie uzasadniania i budowania własnej linii argumentacyjnej

K_K04 Wykształca postawę analitycznego i krytycznego myślenia o zjawiskach i procesach społecznych

K_K05 Bierze udział w dyskusjach szanując odmienne stanowiska

WŁADZA SŁOWA, SŁOWA WŁADZY. DYSKURS, KOMUNIKACJA I PANOWANIE

Dr hab. Lech Nijakowski

Seminarium, 30 godz., 2 pkt. ECTS

Semestr zimowy

Celem zajęć jest ukazanie w różnych wymiarach związku procesów komunikowania się i reprodukcji władzy i dominacji. Omówione zostaną różne – klasyczne i współczesne – teorie ukazujące znaczenie panowania za pomocą słów (m.in. A. Gramsci, M. Foucault, R. Collins, P. Bourdieu, E. Laclau, Ch. Mouffe, M. Mann) oraz przeanalizowane wybrane zagadnienia (przemoc symboliczna, mowa nienawiści, dyskursy ideologiczne, reprodukcja wspólnot wyobrażonych, wtórna oralność, polityka pamięci, propaganda i perswazja i in).

Celem kursu jest także zdobycie przez doktoranta podstawowej wiedzy o socjologicznej analizie dyskursu publicznego, w tym zwłaszcza w nowych mediach. Osobną uwagę poświęcona zostanie społecznemu znaczeniu technologii komunikacyjnych. Służyć temu ma krytyczna analiza tekstów teoretycznych oraz analiza wybranych aspektów i przejawów dyskursu publicznego. Podstawową metodą pracy będą studia przypadków, pozwalające na ukazanie znaczenia danej orientacji teoretycznej.

Ważnym celem zajęć jest wyrobienie zdolności postrzegania języka jako narzędzia władzy i dominacji. Dzięki temu w ramach kursu zgłębić będzie można proces dyskursywnej produkcji i reprodukcji bytów społecznych. W tym zakresie podstawą analiz będzie przede wszystkim krytyczna szkoła analizy dyskursu. Osobna uwaga poświęcona zostanie diagnozowaniu i opisowi cech przekazów w dyskursie publicznym oraz długofalowych tendencji w obszarze komunikacji publicznej.

Warunek konieczny zaliczenia: obecność na zajęciach (do dwóch nieobecności w semestrze – w tym zwolnienia lekarskie; nadliczbowe nieobecności należy zaliczyć na dyżurze). Siódma nieobecność oznacza nieodwołalne skreślenie z listy.

Składowe oceny końcowej:

- Wygłoszenie referatu na podstawie wskazanej lektury – 25%
- Aktywność na zajęciach (merytoryczny udział w dyskusji) – 25%
- Egzamin ustny – 50%

Zakres tematów:

Ostateczny plan zależy od zainteresowań i specjalizacji badawczej uczestników.

1. Zajęcia organizacyjne, Wykład wprowadzający
2. Wtórna oralność i technologie komunikacyjne (W.J. Ong, N. Luhmann)
3. Wokół hegemonii kulturowej (1): A. Gramsci, E. Laclau, Ch. Mouffe
4. Wokół hegemonii kulturowej (2): Szkoła Birmingham
5. Język i logika nowych mediów
6. Dyskursywna reprodukcja narodów w erze Internetu
7. Język prawomocny i nieprawomocny
8. Kultura popularna i władza
9. Władza ideologiczna (R. Collins, M. Mann)
10. Biospołeczności a nowe media (M. Foucault, N. Rose)
11. Mowa nienawiści
12. Paniki moralne
13. Dyskursy postkolonializmu i neokolonializmu
14. Wojna z terroryzmem a międzynarodowy dyskurs publiczny.
15. Ludobójstwo jako przedmiot dyskursu publicznego

Literatura

M. Billig, *Ideology and Opinions. Studies in Rhetorical Psychology*; P. Bourdieu, *Language and Symbolic Power*; T. van Dijk, *Elite Discourse and Racism*; T. van Dijk (red.), *Dyskurs jako struktura i proces*; A. Duszak, *Tekst, dyskurs, komunikacja międzykulturowa*; A. Duszak, N. Fairclough (red.), *Krytyczna analiza dyskursu. Interdyscyplinarne podejście do komunikacji społecznej*; A. Horoltes (red.), *Analiza dyskursu w socjologii i dla socjologii*; B. Jung (red.), *Wokół mediów ery Web 2.0*; N. Luhmann, *The Reality of the Mass Media*; L. Manovich, *Język nowych mediów*; L. Thiesmeyer, *Introduction. Silencing in Discourse*; R. Wodak, M. Krzyżanowski (red.), *Jakościowa analiza dyskursu w naukach społecznych*; M. Kurowski, *Technologie komunikacji a opinia publiczna*; W.J. Ong, *Osoba – świadomość - komunikacja. Antologia*; S. Hall, *Ustrukturyzowana komunikacja wydarzeń*; R. Wodak, R. de Cillia, M. Reisigl, K. Liebhart, *The Discursive Construction of National Identity*; A. Hunt, *'Moral Panic' and Moral Language in the Media*; Ch. Mouffe, *Agonistyka. Polityczne myślenie o świecie*.

Efekty kształcenia

Wiedza:

- K_W01 Posiada poszerzoną wiedzę z zakresu socjologii, nauk społecznych i nauk humanistycznych
- K_W02 Posiada pogłębioną wiedzę o aktualnych osiągnięciach i kierunkach rozwoju socjologii
- K_W07 Zna i rozumie związki między różnymi podejściami teoretycznymi a podejmowanymi badaniami

Umiejętności:

- K_U01 Potrafi zastosować posiadaną wiedzę do identyfikowania i analizowania zjawisk i procesów społecznych i kulturowych

K_U05 Potrafi dokonać porównania i krytycznej interpretacji różnych stanowisk teoretycznych i metodologicznych

K_U06 Potrafi zastosować podejście interdyscyplinarne w analizie i badaniu zjawisk i procesów społecznych

Kompetencje społeczne:

K_K03 Jest przygotowany do dyskusji w zakresie uzasadniania i budowania własnej linii argumentacyjnej

K_K04 Wykształca postawę analitycznego i krytycznego myślenia o zjawiskach i procesach społecznych

K_K05 Bierze udział w dyskusjach szanując odmienne stanowiska

BADACZ W TERENIE: METODOLOGICZNE I ETYCZNE PROBLEMY BADAŃ ANTROPOLOGICZNYCH

Prof. dr hab. Ewa Nowicka

Seminarium, 30 godz. 2 pkt. ECTS

Semestr letni

Wychodzę z założenia, że to co się w ostatnich latach dzieje w naukach społecznych, rozgrywa się głównie na terenie antropologii. Socjologia, jeśli nie chce obumrzeć w przebrzmiałych koncepcjach, nie ma wyboru – musi się zwrócić ku antropologii, czyli ku dostrzeżeniu wagi ludzkiej różnorodności, kreatywności, zmienności, adaptatywności, sile twórczej gatunku.

Podczas zajęć chcę się skupić na kilku kluczowych kwestiach, które przewijają się przez twórczość antropologów w ciągu ostatnich dziesięcioleci. Proponuję zajęcia się następującymi tematami: 1) Pojęcie kultury: ciągle użyteczne? do porzucenia? Czy do zmiany? Co zmienić? Używanie w liczbie mnogiej lub tylko pojedynczej? Przypisanie do określonych grup ludzkich; 2) Sens, granice i konsekwencje postawy zaangażowanej w antropologii. Antropologia na usługach, antropologia poza środowiskiem badawczym; 3-4) Relacja: badacz badany, kultura badacza - kultura badanego; 5) Pozycja badacza tubylczego; 6) Oszustwa terenu, czy oszustwa w terenie; 7-9) Co zrobić z danymi terenowymi? Badacz po powrocie z terenu; 10) Formy relatywizmu kulturowego: postmodernistyczne stanowisko skrajne, „humanizm” relatywistyczny, Czy być antropologiem nie zakłada pewnego stopnia tubylczości? Kultura, władza i historia

Literatura:

1. Fredrik Barth: W stronę pełniejszego opisu i głębszej analizy zjawisk kulturowych (w:) M. Kempny, E. Nowicka (red.) Badanie kultury. Kontynuacje, Warszawa: Wydawnictwo PWN, 2004.

Fox R.G, King B.J., 2002, Anthropology Beyond Culture, Bloomsbury.

2. Kowalski, M. (2015), :Antropolodzy na wojnie. O trudnej „użyteczności” nauk społecznych, Wydawnictwa Uniwersytetu Warszawskiego

3. Geertz C., Myślenie jako akt moralny: etyczny wymiar antropologicznych badań, w: C. Geertz, Zastane światło. Antropologiczne refleksje na tematy filozoficzne, Universitas, Kraków 2003.

Rabinow, P. (2010). Refleksje na temat badań terenowych w Maroku. Wydawnictwo Marek Derewiecki.

4. Nowicka Ewa: Antropolog wobec innych i wobec siebie. Niektóre problemy etyczne uprawiania antropologii, [online] http://www.qualitativesociologyreview.org/PL/Volume35/PSJ_12_3_Nowicka.pdf

Nowicka, E. (2017), Ułuda wspólnotowości. Polski badacz na Syberii, „Societas Communitas” w druku.

5. Young A. A. (2004). Experiences in ethnographic interviewing about race: the inside and outside of it [w:] Researching race and racism Routledge, Martin Bulmer, John Solomos (red.), London and New York

6. Kuligowski, W. 2001 Antropologia refleksyjna. O rzeczywistości tekstu (seria wydawnicza Poznańskie Studia Etnologiczne nr 2), Poznań : Wydawnictwo Poznańskie.

Freeman 1983. Margaret Mead and Samoa: The making and unmaking of an anthropological myth. Cambridge: Harvard University Press

7-9. Hastrup: Kirsten (2004). O ugruntowywaniu się światów–podstawy empiryczne antropologii. Przeł. M. Bucholc. W: M. Kempny, E. Nowicka (red.) Elementy teorii antropologicznej. Kontynuacje. Warszawa, Wydawnictwo Naukowe PWN.

Clifford, J., 2000, Kłopoty z kulturą: Dwudziestowieczna etnografia, literatura i sztuka, KR

Tierney, P. (2001). *Darkness in El Dorado: How scientists and journalists devastated the Amazon*. WW Norton & Company

10. Gregor, T. A., & Gross, D. R. (2004). Guilt by association: The culture of accusation and the American Anthropological Association's investigation of Darkness in El Dorado. *American Anthropologist*, 106(4), 687-698.

Gwaltney, J. L. (1976). On going home again--some reflections of a native anthropologist. *Phylon* (1960-), 37(3), 236-242.

Efekty kształcenia

Wiedza:

K_W01 Posiada poszerzoną wiedzę z zakresu socjologii, nauk społecznych i nauk humanistycznych

K_W02 Posiada pogłębioną wiedzę o aktualnych osiągnięciach i kierunkach rozwoju socjologii

K_W05 Posiada wiedzę w zakresie stosowania i wykorzystywania różnych metod badawczych

K_W07 Zna i rozumie związki między różnymi podejściami teoretycznymi a podejmowanymi badaniami

K_W12 Posiada wiedzę z zakresu uwarunkowań prawnych i etycznych związanych z pracą naukową

Umiejętności:

K_U01 Potrafi zastosować posiadaną wiedzę do identyfikowania i analizowania zjawisk i procesów społecznych i kulturowych

K_U03 Ma umiejętność prowadzenia badań w zakresie nauk społecznych przy zastosowaniu różnych metod

K_U04 Potrafi uczynić przedmiotem pogłębionej analizy poprawność prowadzonych badań

K_U06 Potrafi zastosować podejście interdyscyplinarne w analizie i badaniu zjawisk i procesów społecznych

K_U07 Ma umiejętność identyfikowania i rozwiązywania problemów związanych z dydaktyką

K_U13 Potrafi samodzielnie rozwijać posiadaną wiedzę w zakresie wybranego przedmiotu zainteresowań

Kompetencje społeczne:

K_K01 Jest świadomy społecznej i etycznej odpowiedzialności za działania podejmowane w ramach pracy naukowej

K_K03 Jest przygotowany do dyskusji w zakresie uzasadniania i budowania własnej linii argumentacyjnej

K_K05 Bierze udział w dyskusjach szanując odmienne stanowiska

K_K06 Wykazuje samodzielność w zakresie zdobywania wiedzy

MARKETING JAKO SYSTEM PRAKTYK SPOŁECZNYCH W PERSPEKTYWIE SOCJOLOGII WIEDZY

Prof. dr hab. Anna Giza-Poleszczuk

Seminarium, 30 godz. 2 pkt. ECTS

Semestr zimowy

Seminarium poświęcone będzie analizie społecznego ekosystemu aktorów oraz praktyk, powołanego do życia przez marketing rozumiany jako nowa filozofia działania gospodarczego. Obok zapoznania się z ewolucją tego systemu, celem seminarium będzie „odświeżenie” pojęć i zagadnień socjologii wiedzy: w moim przekonaniu, jest to najbardziej płodna perspektywa dyskusji o wpływie marketingu na kulturę i życie społeczne.

Marketing nie ogranicza się do przedsiębiorstw sprzedających na rynku swoje produkty i usługi. Z jednej strony, powołał on do życia ogromny ekosystem, obejmujący agencje badawcze, reklamowe, „eventowe” i PR-owe, domy mediowe wraz z całym przemysłem pomiaru konsumpcji mediów; stanowi on też najpotężniejszy czynnik rozwoju nowoczesnej dystrybucji i mediów. Z drugiej strony, upowszechnia się na nie-gospodarcze sektory, przejmowany przez partie polityczne, państwa, regiony, instytucje publiczne, a nawet organizacje pozarządowe. Oznacza to, że marketing jest właśnie pewną filozofią działania, której istotę powinniśmy zbadać i zrozumieć tym bardziej, że wszyscy wymienieni aktorzy mają znaczący wpływ na charakter i dynamikę procesów społecznych.

Trzeba też pamiętać, że istota marketingu zasadza się – jak to trafnie ujął jeden z najbardziej wpływowych marketingowych guru, Jack Trout, nie na tym, co „robi się” z produktem, ale na tym, co robi się z umysłem konsumenta. Marketing wprowadza w obieg produkty (usługi, idee itp.), które są nośnikami znaczeń i relacji społecznych, a tym samym mają moc przekształcania tkanki społecznej; stał się potężnym rzecznikiem współtworzonych przez siebie „segmentów” – grup społecznych w rodzaju „zaradnych pań domu”, „aspirujących tradycjonalistów” czy „moherowych beretów”; w swoich działaniach zakorzenia się w skryptach poznawczych, znaczeniach kulturowych, ale również deficytach racjonalności czy ograniczeniach samokontroli. Marketingowi guru, upatrujący w markach lekarstwo na problemy z budowaniem tożsamości i postnowoczesną płynność, coraz częściej i bardziej otwarcie formułują społeczne i kulturowe aspiracje. Dlatego właśnie marketing warto analizować w perspektywie socjologii wiedzy.

Początki socjologii ściśle wiążą się z okresem zamętu, jaki towarzyszył wyłanianiu się nowoczesnego społeczeństwa. Ów zamęt dobitnie ujawniał kontrast między postępami w dziedzinie poznania i technicznego opanowania przyrody a bezradnością wobec zarządzania własnymi sprawami. Powołana do życia przez Augusta Comte’a socjologia miała dostarczyć ludzkim zbiorowościom samorozumienia i samowiedzy, niezbędnych do wspólnego prowadzenia dobrego życia. Oznacza to, że socjologia powstała właśnie jako socjologia wiedzy, w intencji neutralnego – bo naukowego – poznania siebie samych jako istot społecznych. Dla Comte’a, Durkheima, Tonniesa, Webera było oczywiste, że u podstaw ładu społecznego leży podzielana wiedza – wspólne założenia przyjmowane odnośnie siebie nawzajem, i odnośnie charakteru kontekstu, w którym podejmowane jest zbiorowe działanie, przy czym owe założenia nie muszą mieć charakteru uświadomionego i refleksyjnego. Działanie społeczne – również w teorii gier czy teorii racjonalnego wyboru – od „przekonania”, co zrobi inny (partner interakcji).

W teoriach socjologicznych odnaleźć można całą gamę pojęć i modeli, które próbują w ten właśnie sposób uchwycić specyfikę ładu społecznego, w odróżnieniu od innego typu porządków – przede wszystkim, deterministycznego (jak się sądzi) porządku przyrody. Etnometodologia wprost odwołuje się do traktowanego „for granted” zestawu reguł zachowania, tak głęboko przyswojonych, że wręcz odruchowych, na których wspiera się ład społeczny. Idzie o takie z pozoru niewinne zachowania, jak mówienie sobie „dzień dobry”, czy używanie (w tych językach, w których one występują) końcówek rodzajowych, pozwalających zaznaczyć płeć rozmówców. Według etnometodologów, ludzkie działania rozgrywają się według nieuświadomianych w większości reguł, których przestrzeganie potwierdza istnienie podzielanego świata, i tym samym umożliwia koordynację i projektowanie działań. Owa fundamentalna zgoda co do podstaw ładu społecznego jest – co może zabrzmieć paradoksalnie - warunkiem jego istnienia.

Bardzo podobny charakter ma sformułowane przez Thomasa i Znanieckiego pojęcie „definicji sytuacji”. W myśl tej koncepcji, jednostki podejmują działania nie w odniesieniu do obiektywnie istniejącej sytuacji, ale zgodnie z tym, jakie nadają jej znaczenie; to zaś zależy od kultury, w obrębie której funkcjonują. Ludzkie działania nie są determinowane przez obiektywny przymus sytuacyjny, ale przez rozpoznanie „z czym mam do czynienia”.

Te dwa przykłady – etnometodologicznych oczywistości i „definicji sytuacji” - dobrze ilustrują swoistość mechanizmów tworzących i podtrzymujących ład społeczny oraz rolę, jaką w jego konstytucji odgrywa kultura. Za regularnościami w działaniach zbiorowych nie ukrywa się żadna przyrodnicza siła, na wzór praw dynamiki Newtonowskiej, zmuszająca ludzi do postępowania w określony sposób. To, że mimo to ludzkie działania przebiegają według stabilnych wzorów, jest efektem zapewnianego przez kulturę wspólnego postrzegania i rozumienia rzeczywistości: ludzie działają przyjmując założenia, że świat (w tym inni ludzie) jest jakiś i jakoś działa, a tym samym sprawiając, że rzeczywiście taki jest.

Ten rodzaj wspólnej, podzielanej wiedzy o „społeczeństwie”, do którego należymy – obowiązujących w nim regułach, „faktach społecznych”, typowych zachowaniach innych ludzi, zasadach i rytuałach jest fundamentem życia społecznego: „społeczeństwo” zaczyna się od myślenia o sobie jako „społeczeństwie”.

W jaki jednak sposób owa wspólna wiedza jest wytwarzana? Jaką rolę w owym procesie odgrywają nauki społeczne (w tym socjologia), a jaką inni aktorzy i „rzecznicy” istnienia pewnych grup, segmentów, zjawisk czy procesów? W tym właśnie miejscu dochodzimy do pytania o rolę marketingu w wytwarzaniu wspólnej wiedzy.

Lektura podstawowa:

Chmielecki A., Czerniak S., Niżnik J., Rainko S. (1985), Problemy socjologii wiedzy, Warszawa: PWN

Giza A. (2017), Uczeń czarnoksiężnika, czyli społeczna historia marketingu, Warszawa: Wydawnictwa UW

Efekty kształcenia:

WIEDZA

K_W01 Posiada poszerzoną wiedzę z zakresu socjologii, nauk społecznych i nauk humanistycznych

K_W03 Posiada pogłębioną wiedzę z zakresu historii socjologii i myśli społecznej

K_W07 Zna i rozumie związki między różnymi podejściami teoretycznymi a podejmowanymi badaniami

K_W10 Zna obcojęzyczne słownictwo z zakresu socjologii, nauk społecznych i humanistycznych

K_W1 Posiada wiedzę z zakresu uwarunkowań prawnych i etycznych związanych z pracą naukową

UMIEJĘTNOŚCI

K_U01 Potrafi zastosować posiadaną wiedzę do identyfikowania i analizowania zjawisk i procesów społecznych i kulturowych

K_U02 Posiada umiejętność formułowania pytań badawczych

K_U05 Potrafi dokonać porównania i krytycznej interpretacji różnych stanowisk teoretycznych i metodologicznych

K_U06 Potrafi zastosować podejście interdyscyplinarne w analizie i badaniu zjawisk i procesów społecznych

K_U13 Potrafi samodzielnie rozwijać posiadaną wiedzę w zakresie wybranego przedmiotu zainteresowań

KOMPETENCJE SPOŁECZNE

K_K01 Jest świadomy społecznej i etycznej odpowiedzialności za działania podejmowane w ramach pracy naukowej

K_K04 Wykształca postawę analitycznego i krytycznego myślenia o zjawiskach i procesach społecznych

K_K06 Wykazuje samodzielność w zakresie zdobywania wiedzy

K_K07 Jest przygotowany do różnych form pracy zespołowej (krajowej i/lub międzynarodowej)

ACADEMIC WRITING

Mgr Jan Wawrzyniak

Seminarium, 30 godz., 2 pkt. ECTS

Semestr letni

The course lets students improve their analytical and compositional skills in the English language. Given time limitations, from a vast array of such skills there have been selected those having to do with identifying and presenting someone else's claims and arguments; presenting one's own claims and arguments in relation to someone else's claims and arguments. Analytical skills have to do with identifying information structure (ordering) in texts. These skills are practised while getting to understand texts, writing home assignments and participating in homework assessment. Compositional skills have to do with presenting information in order; this is practised chiefly through writing home assignments. In addition, the course gives students an opportunity to improve their command of the English language through revision exercises of matters typically difficult to Poles who use English at an advanced level.

The scope of the course: Students will learn to control the register (style) of their exposition; to summarize various types of text by means of a number of techniques; correctly to distribute

information at sentence, paragraph and essay levels; to identify and present different types of problem; to be clear, brief and precise in their writing.

The tools of the course. Students are not expected to rely on any fixed set of publications on writing or academic writing. Students are encouraged to make use of any such publications to which they might have access. However, the course is self-contained, insofar as both the texts that form the immediate basis for home assignments and explications of the details of these assignments, as well as guidelines to their assessment, will be provided by the instructor. Here, by way of example, is a short list of publications which, if used judiciously, may help: Dummet, M. 1993 Grammar & Style, London: Duckworth

Greenbaum, S. & J. Whitcut 1998 Guide to English Usage, London: Longman

Henze, G 1984 From Murk to Masterpeice, Homewood, Ill.: Richard D. Irwin

MacPherson, R. 1994 University English, Warszawa: Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne

McCrimmon, J. M. 1963 Writing with a Purpose, Boston: Houghton Mifflin

Partridge, E. 1999 Usage and Abusage, 3rd ed. rev. by J. Whitcut, London: Penguin

The form of the class

Each class is a set of related stages:

selected pieces of homework are discussed as examples of virtues and vices of written exposition; a new home assignment is given together with necessary instructions and explications. Assignments form a sequence, therefore, while working on a given piece of homework, students are expected to draw on what they have practised so far.

The rules of the class

The course is based on continuous assessment of students' contribution to the class and their progress in perfecting their skills. Therefore students are required to be present at classes, take part in discussions, and submit their homework without delay. If someone misses a class, they are expected to do the home assignment for the class to which one comes after one's absence (in other words: absence is not an excuse for not submitting one's homework).

A provisional list of topics

The following is open to revision depending on students' progress. Entries labelled 'language matters' may appear at any time, relative to the needs at hand. Two classes are left open (for delays, special assignments or students' special requests). Basic concept of understanding. Typical academic structure. Introduction. Summarizing: informative/descriptive. Metalanguage/style. Abstract: conference/journal. Abstract vs. Introduction. Introduction vs. Ending. Problem identification and presentation. Disagreement/Agreement. Paraphrase (test). Language matters: the tenses. Language matters: complex sentences. Language matters: the articles. Language matters: punctuation. To be decided. To be decided.

Efekty kształcenia

Wiedza:

K_W09 Posiada wiedzę o różnych formach wypowiedzi naukowej (artykuł, recenzja, raport, monografia)

K_W10 Zna obcojęzyczne słownictwo z zakresu socjologii, nauk społecznych i humanistycznych

Umiejętności:

K_U08 Potrafi przygotować zajęcia i/lub wystąpienia konferencyjne i/lub prezentacje

K_U09 Potrafi przygotować publikację i wystąpienie w języku obcym

K_U12 Potrafi zastosować zasady określające przygotowanie tekstu naukowego (dotyczy prawa autorskiego, sporządzania przypisów, cytowania)

Kompetencje społeczne:

K_K06 Wykazuje samodzielność w zakresie zdobywania wiedzy

K_K07 Jest przygotowany do różnych form pracy zespołowej (krajowej i/lub międzynarodowej)